

MIROSLAV HOLUB

POEZIE

11

Miroslav Holub

INTERFERON
ČILI O DIVADLE

BÁSNĚ

O knize

Interferon čili O divadle (1986); ve sbírce z druhé poloviny 80., obsahující i oddíl scénických básní, Miroslav Holub s patrným vlivem Vladimíra Holana, T. S. Eliota a Samuela Becketta dochází k dalšímu popření někdejší významové transparentnosti verše nebývalým zvrstvením výrazu a mnohoznačností. Proti dřívějšímu Holubovu pojetí světa jako řádu hodnot se zde prosazuje *theatrum mundi* zasahované chorobnými procesy, zlem, zmatečností i absurditou. Typicky holubovské ovšem zůstává osvícenské chápání umění jako účinné obrany před nepřizní reality.

O autorovi

MIROSLAV HOLUB

(13. září 1923, Plzeň–14. července 1998, Praha)

byl český básník, prozaik, esejista, překladatel.

Narodil se v rodině právníka, dlouholetého zaměstnance pl-

žeňského ředitelství státních drah; rozhodující intelektuální vliv na Holuba měla ovšem matka, středoškolská učitelka jazyků. Jeho první manželkou byla herečka Věra Koktová. Syn Radovan Holub (* 1949) je filmový žurnalista. – Obecnou školu a klasické gymnázium Holub vychodil v rodišti. Maturoval v roce 1942 a do konce války pracoval jako pomocný dělník ve skladu řeziva a na překladovém nádraží. (Od roku 1944 se datují jeho první pokusy o básnickou tvorbu, inspirované francouzskou poezií v překladech Karla Čapka a surrealismem Vítězslava Nezvala.) Roku 1945 se v Praze zapsal na Přírodovědeckou fakultu, 1946 však přestoupil na Lékařskou fakultu UK (MUDr. 1953). Při studiích byl zároveň (1945–1952) pomocnou vědeckou silou v Ústavu pro filozofii a historii přírodních věd řízeného prof. Otakarem Matouškem, jehož semináře také navštěvoval. Docházel i na přednášky z logiky, filozofie a literární historie. Působil ve vysokoškolské organizaci Mladá generace československých přírodovědců. V letech 1953–1954 pracoval jako patolog v pražské nemocnici na Bulovce, odtud přešel do Biologického (později Mikrobiologického) ústavu ČSAV, kde se věnoval především imunologii. V roce 1970 byl z politických důvodů propuštěn, po krátké době však přijat do nově založeného Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) v Praze-Krči. Výsledky svých výzkumů z oblasti imunologie publikoval od roku 1958 doma i v zahraničí v řadě vědeckých studií i rozsáhlejších knižních publikací. Dosáhl hodnosti CSc. (1958), DrSc. (1991) a doktorátu honoris causa na univerzitě v Oberlinu (USA, 1985). V 60. letech a znovu od konce 70. let hojně cestoval či hostoval v zahraničí, povětšinou s cíli vědeckými, též však literárními (mj. navštívil Anglii, SRN, Francii, Irsko, Řecko, Čínu, Indii, Izrael, Austrálii, Mexiko). Jako vědec i literát často a dlouhodoběji pobýval v USA (1962, 1963, 1965–1967, od konce 70. let pravidelně každý třetí rok).

Bibliografie:

Beletrie: Denní služba (BB 1958); Achilles a želva (BB 1960); Slabikář (BB 1961); Jdi a otevři dveře (BB 1961);

Studie k problémům poezie (B 1962, tisk k 10. výročí Literárních novin); Kam teče krev (BB 1963, s fotografiemi J. Paříka); Zcela nesoustavná zoologie (BB 1963, k fotografiím K. Příbyla); Tak zvané srdce (BB 1963); Anděl na kolečkách (básnický cestopis, 1963; rozšíř. 1964); Tři kroky po zemi (sloupky, EE 1965); Ačkoli (BB 1969); Žít v New Yorku (E cestopis., 1969); Beton (BB 1970); Události (BB 1971); Stručné úvahy (BB 1971, sazba rozmetána); Naopak (BB 1982); Interferon čili O divadle (BB 1986); K principu rolničky (sloupky, 1987); Maxwellův démon čili O tvořivosti (EE 1988); NE patrně NE: Zcela malá knížka nadávek, zákonů, odkazů apod. (BB, aforismy, 1989); Skrytá zášť věku (sloupky, 1990); Syndrom mizející plíce (BB 1990); O příčinách porušení a zkázy těl lidských (EE, sloupky, 1992); Ono se letělo (vzpomínkové EE, BB 1994); Aladinova lampa (cestopisné PP, 1996); Narození Sisyfovo (1998).

Souborné vydání: Spisy (vychází od roku 2003 v nakladatelství Carpe diem, z plánovaných čtyřech svazků vyšly dosud tři: Básně, 2003; Cestopisné prózy, 2003; Eseje a sloupky, 2005; ed. M. Huvar).

Výbory: Anamnéza (1964); Sagitální řez (1988); Model člověka (slovensky, Bratislava 1990, ed. J. Kolenič); Lepší role už nedostaneme (2000, ed. M. Huvar, obsahuje CD se záznamem recitátorských, hudebních a divadelních interpretací Holubovy poezie, k omezenému počtu výtisků přiloženo též DVD se záznamem inscenace Holubových básní v divadle poezie Regina Břeclav); Časoprostor (2002, ed. V. Justl).

Ostatní: New York (1966, text ve fotografické publikaci E. Fukové, M. Novotného a M. Šechtové).

(Zdroj: Slovník české literatury po roce 1945)

Miroslav Holub

Interferon čili O divadle

2014

Knihu nabízíme rovněž v aplikaci CARPE DIEM ONLINE.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdělení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani její část nesmí být publikována, uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

No part of this may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means including information storage and retrieval systems, without permission in writing from the author. The only exception is by a reviewer, who may quote short excerpts in a review.

© Miroslav Holub – dědicové c/o DILIA, 2014

Foto © Michal Huvar, 2014

© Carpe diem, 2014

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

978-80-7487-075-0 (ePub)

978-80-7487-076-7 (pdf)

Jiřímu Binkovi
M. H.

Biologické básně

Duše

Na Queen's Street
v pátek večer
(světla sotva rozkvetlá
a už s granátovými jablky
podívané pro dospělé)
mezi stády aut
poskakoval žlutý
nafukovací balón
se zbytkem duše z hélia,
ještě dvakrát živ,

za zpěvu obrněnců
poskakoval se žlutým
míčovým děsem
před koly,
a za koly,

neschopen záchrany a
neschopen zkázy,
ještě jednou živ,
ještě půlkrát živ,
s molekulární stopou hélia
a z poslední síly
provázkem pátral
po dětských ručičkách,
v neděli ráno.

Pálení

Oheň se kradl po polenech,
šeptaje kletby a zaklínání,
Pak se usadil v koutku
a začal růst a zpívat.
Našel svou řeč
ve starém dopisu
od maminky.

Oheň Orestův. Oheň Antigonin.
Strašný oheň: je teplo
a dým stoupá k nebesům.

Neděle

Maratónští běžci dospěli k obrátce:
Neděle, tento den smutných písní
u železničního mostu
a oblaků.

Tvé oči, v zenitu,
a říci to bez použití těla jest
jako běžet a nedotýkati se země.

Před třiceti lety
projížděl transport, otevřené vozy
naložené siluetami,
hlavami a rameny vystřiženými
z černého papíru hrůzy.
A ti lidé někoho milovali,
ale vlak se vrací prázdný
každou neděli, jen
několik sponek
a uhlíků
na dně.

Kdo ví, jak se dotýkati země,
kdo ví, jak se nedotýkati země.

Nezbývá než věřit
v existenci maratónského cíle
za dvě hodiny a čtyřicet minut,
v ohlušujícím rachotu oblaků
a prázdných otevřených vagónů
na železničním mostě.

Let United 1011

Megalopolis daleko vzadu
zavalena vzduchem. Zbývalo
jen několik věží, ryk miliónů,
mušle na pláži Coney Island
a jemný ústup tvého těla
v atmosférické poruše
nazývané ránem.

Deset tisíc metrů vysoko
jsi odvětila, Ano,
miluji tě, ano.
Pak se rozsvítilo znamení
Připoutejte se a B 737
nasadil k hladkému přistání.

V zásadě ovšem zůstal trčet
v nesmírné bílé krabici nebe
jako motýl na špendlíku slova.

Neboť kde bychom byli,
kdyby láska nebyla silnější než poezie

a poezie silnější než láska.

Sny

Upíjejí z člověka
jako luna z rosy.
Lano vyrůstá z temene
kolmo vzhůru.
Černá labuť se líhne
z obláčku.
A hejno andělů na nebi
studuje večerní
školu smyků.

Sním, tak tedy sním.
Sním,
že třikrát tři je devět;
že platí pravidlo
pravé ruky;
a že když odjede cirkus,
na zdupaném place
naroste tráva.

Ano, tráva.
Nedvojsmyslná tráva.
Tráva jen tak.

Poslední noční autobus

Poslední autobus doznívá
v hloubi
páteřního kanálu
noci.

Hvězdy se chvějí,
pokud neexplodují.

Není jiných civilizací.
Je jen něžný
galaktický strach
na bázi metanu.

Hominizace

Lucy,
požehnaná mezi ženami,
před třemi milióny let,
když ještě nebyly legendy,
nýbrž jen láskyplné hledání
lupů v kožiše,
čekala na někoho
na břehu jezera,
ale přišla jen smrt,
vhodná pro druh
Australopithecus afarensis,
malá smrt s chůzí člověka
a lebkou opice.

Lucy, vykopaná,
částečně nanebevstoupená
po doplnění sádrrou,
zapomenutá říkanka
na–koho–to–slovo–padne,
čeká dál.

A snad i my,
i když sádry se nedostává.
A snad i my,
s veškerou pliocénní beznadějí
na břehu jezera.
Třeba nás najdou,
až budou skutečně lidi.

Nauka o členovcích

Roztoč Adactylidium
se líhne v těle matky,
vyžírání tělo matky zevnitř
a přitom se spáří
se všemi svými sedmi
sestřičkami.

Takže, když se narodí,
je to totéž, jako by umřel:
všechno má za sebou

a je na volné noze
v černém středu terče
v ohnisku nepovinného bytí:

absolutní básník
nesegmentovaný,
neotykadlený,
osminohý.

Immanuel Kant

Filozofie bílých buněk krevních:

toto je já,

toto je ne-já.

Hvězdné nebe ne-já,

perfektně zrcadlené

hluboko uvnitř.

Immanuel Kant,

perfektně zrcadlený

hluboko uvnitř.

A nic o tom neví,

jen se bojí průvanu.

A nic o tom neví,

ačkoli právě toto je kritika

čistého rozmyslu.

Hluboko uvnitř.

Biodrama

Pimprlový král
pořádá parforzní hon
na buřty.

Vyděšené špekáčky
a zmatené párky
se míhají křovím,
tučná bříška
prokláta střelami.

Jsou blízko vyhubení.
Poslední exempláře
jsou uchovány
v chlazených voliérách
babylonské zoo.

Rovnováha přírody
opět je narušena. Je
odzvoněno bezpáteřným.

Několik pošetilých dětí
pláče.

Na konci

Na konci stromořadí
vánočních stromků
a dopravních značek,
na konci předávacího území,
magnetofonových pásků
a prachu za kočářem,
na konci špalíru
dudlíků a panenek,
knih dne a knih noci,
židlí a stolů,
loží a očí
a buněk

malé klopýtnutí
o oblý kámen

a je to tu:
konec talismánie.
Tak o to nešlo.

A je to tu:
Když hlavičku češe,
krev potůčkem teče.
Ale to přejde.

A je to tu:
čirá gramotnost kořenů,
oddaná němota zeleně,
předávka aminokyselin, aby se
případný revizní technik
nezlobil do jantaru.

jen shora
nesmírná fuga vzdalujících se
genů,

planetární ukolébavka,

sotva slyšitelná
v tom spěchu.

Tak o to šlo.
Asi.

Vytí z dálky

V Alsasku,
šestého července 1885,
porazil vzteklý pes
devítiletého Josepha Meistera
a čtrnáctkrát ho kousl.

Meister byl první pacient,
jehož Pasteur zachránil
svou vakcínou, ve třinácti
vzestupných dávkách
oslabeného viru.

Pasteur pak umřel
za deset let na iktus.
Vrátný Meister
za padesát pět let
spáchal sebevraždu,
když mu Němci obsadili
Pasteurův ústav,
i s chudáky psy.

Jen ten virus
zůstal nad věcí.

**Židovský hřbitov na Olšanech,
Kafkův hrob,
duben, slunečno**

Pod kleny pátrá
několik slov vysypaných z jazyka.
Opuštěnost blízká
a tedy kamenná.

Starý muž u brány,
připomínající Řehoře Samsu,
který se neproměnil,
přivírá oči v tom
nahém světle
a na jakýkoli dotaz odpovídá:

Promiňte, já nevím.
Já nejsem z Prahy.

Když utichly včely

Starý muž
zemřel náhle
sám, v zahradě pod diviznou.
Ležel až do tmy,
když utichly
včely.

Měl krásnou smrt, že jo,
pane doktor, říká
žena v černém,
která přijíždí do zahrady
jako dřív,
každou sobotu,
a v tašce vždycky nese
oběd pro dva.

Mrtví

Po třetí operaci, se srdcem
prostříleným jako starý terč na pouti,
probudil se na lůžku
a řekl: Teď už mi bude prima
jako slunečnici. A viděli jste někdy,
jak se milují koně?

V noci pak umřel.

A jiný nuzoval osm neslaných let
jako žabí vlas v kyselém potoce,
jako by vystrkoval na špejli
bledou tvář za hřbitovní zdi.

Až nakonec ta tvář zmizela.

Oběma prostě anděl smrti
okovanou botou si dupl
v prodloužené míše.

Vím, že umřeli stejně.
Nevěřím však, že jsou
stejně mrtvi.

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.